

טעב. (122)

עוד נחלקו אביי ורבא:

האי בת תיחא, [נקב שעושים במגופת החבית, ומניחים בתוכו קנה דק, ומריחים דרכו את היין, לבדוקו אם יכול להתקיים], עובד כוכבים בדישראל שפיר דמי. כלומר, לגוי ודאי מותר להריח את יינו של היהודי, ואין היין נאסר משום הרחת הגוי. (123)

אך ישראל המריח ביינו העובד כוכבים, אביי אמר: אסור. רבא אמר: מותר.

ושורש מחלוקתם: אביי שאמר אסור, סבר, ריחא מילתא היא. כלומר, יש ממשות בריח. וממילא אסור להריח יין נסך.

מבאר הגמרא: אביי אמר במשהו, כיון שייך הנופל לתוך חומץ, משעה שהגיע לאויר הכלי השתנה ריחו לריח החומץ, נמצא שקודם שהתערבו כבר היה ריחם שוה.

10-ב וסבר אביי, ריחיה חלא וטעמא חמרא, חלא. [יין, שריחו כחומץ, אף על פי שטעמו כיון, נידון כחומץ]. וממילא, הוה ליה כתערובת "מין במינו", וכל "מין במינו" אוסר במשהו. (120)

ורבא שאמר בנותן טעב, סבר, ריחיה חלא וטעמא חמרא [יין שריחו כחומץ, כיון שטעמו כיון, נידון כיון], (121) וממילא הוה ליה כתערובת "מין בשאינו מינו", וכל "מין בשאינו מינו" אינו אוסר אלא בנותן

121. וכיון שקיימא לן דהלכה כרבא כלפי אביי, אם כן מותר לקדש בערב שבת על יין שריחו כחומץ וטעמו כיון. תוספות.

122. הקשה הגאון רבי עקיבא איגר: לעיל (עיין הע' 115) הובאו דברי הרמב"ן גבי שאור שהתערב בעיסה, שאף על פי ששמו שונה, מכל מקום כיון שבסופו של דבר העיסה תהפוך לשאור מאליה, אף רבא מודה שהכל נחשב כ"שם אחד". ואם כן, אף בנידון דידן, כיון שהיין יהפוך מאליו לחומץ, אף על פי שכעת הוא יין, יש לנו לדונו כחומץ? והניח קושיא זו ב"צריך עיון".

123. וקא משמע לן, שגם לדעת אביי האוסר לישראל להריח את יינו של הגוי, לא גזור משום כך לאסור לגוי להריח את יינו של הישראל. תוספות.

עלה, ושל תרומה, ושל כלאי הכרם, וכולם ממין אחד.

120. הגאון רבי עקיבא איגר (בגליון הש"ס) הקשה: הרי לדעת אביי "אזלינן בתר טעמא", ולכן ב"חלא דחמרא" ו"חלא דשיכרא", אף על פי ששניהם נקראים "חלא", מכל מקום כיון ש"האי טעמא לחוד והאי טעמא לחוד", אינם נחשבים כתערובת מין במינו.

ואם כן, מדוע יין שנפל לתוך חומץ, שטעמו כיון, ורק ריחו כחומץ, נידון כחומץ? הרי אף אם שמו "חלא", מכל מקום טעמו כיון, ו"אזלינן בתר טעמא"? והניח קושיא זו בצריך עיון.

אמנם, התוספות רי"ד כבר חש בקושיא זו, ותרץ: בנדון דידן, אף על פי שטעמו כיון, מכל מקום כיון שרוב האנשים קוראים לו חומץ, מחמת ריחו, אף אביי מודה שנדון כחומץ.

מה שאין כן ב"חלא דחמרא" ו"חלא דשיכרא", שטעמם וריחם שונים זה מזה, אזלינן בתר טעמא. (ועיין עוד בריטב"א).

של שעורים. מפני שהשעורים שואבות לתוכן את ריח היין".

דייק רב מרי: מאי לאו כהא קמיפלגי, דמר [היינו רבי מאיר] סבר, ריחא מילתא היא, ולכן הפת אסורה לזרים.

ומר [היינו רבי יהודה] סבר, ריחא ולא כלום הוא, ולכן הפת מותרת.

אומרת הגמרא: אכן לדעת רבא, ודאי צריך לומר שהנדון אם ריחא מילתא או לא, תנאי היא [תלוי במחלוקת תנאים], והוא סבר כדעת רבי יהודה, ש"ריחא לאו מילתא היא".

אך לאביי, מי לימא תנאי היא?! האם יש הכרח לומר שהנדון תלוי במחלוקת תנאים?

והרי אמר לך אביי [הרי אביי יכול לטעון]: לאו מי איתמר עלה, האם לא נאמר על משנה זו, אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש: לכולי עלמא, ריחא מילתא היא. ולכן, בפת חמה וחבית פתוחה דברי הכל אסורה. א-10

כיון שקולטת ריח מן היין.

ובפת צוננת וחבית מגופה [סגורה], דברי הכל מותרת. כיון שאינה קולטת ריח כלל. ולא נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה, אלא בפת חמה וחבית מגופה, או בפת צוננת וחבית פתוחה.

ונחלקו, האם קולטת ריח מהיין או לא. אך ודאי שאם היתה קולטת ריח, היתה אסורה.

אך רבא שאמר מותר, סבר, ריחא לאו מילתא היא. ולכן אין איסור להריח יין נסך.

אמר רבא, מנא אמינא לה [מהו המקור לדבריך דריחא ולא כלום הוא]:

דתנן (תרומות פרק י' משנה ד'): "תנור שהסיקו בכמון [מין צמח, שזרעיו משמשים כתבלין לפת] של תרומה, ואפה בו את הפת, הפת מותרת באכילה לזרים.

לפי שאין טעם כמון בפת, אלא ריחא כמון". (124)

ומוכח, ש"ריחא" לאו מילתא היא. ואין לאסור להנות מריח של איסור.

ואביי יתרץ את המשנה כשיטתו, ויאמר: שאני התב, דמיקלא איסוריה. כלומר, כיון שה"כמון" נשרף, ואינו בעין, אין לאסור את הפת מחמת ריחו.

אמר רב מרי, לכאורה מחלוקת אביי ורבא, הרי היא במחלוקת תנאים: שהרי שנינו (תרומות שם משנה ג'): "הרודה [המוציא מן התנור] פת חמה של חולין, ונתנה על פי חבית של יין של תרומה, ונמצאת הפת קולטת הריח היין,

רבי מאיר אוסר את הפת לזרים, לפי ששאבה את ריח היין.

ורבי יהודה, מתיר.

רבי יוסי מתיר בפת של חיטין, ואוסר בפת

124. אמנם, אם ה"כמון" היה אסור בהנאה, הפת היתה אסורה, כיון שנאפתה על ידי איסור הנאה. [כמו פת שנאפתה בעצי עבודה זרה, שאסורה בהנאה, כמבואר לעיל (מט' ב' )]

124. אמנם, אם ה"כמון" היה אסור בהנאה, הפת היתה אסורה, כיון שנאפתה על ידי איסור הנאה. [כמו פת שנאפתה בעצי עבודה זרה, שאסורה בהנאה, כמבואר לעיל (מט' ב' )]